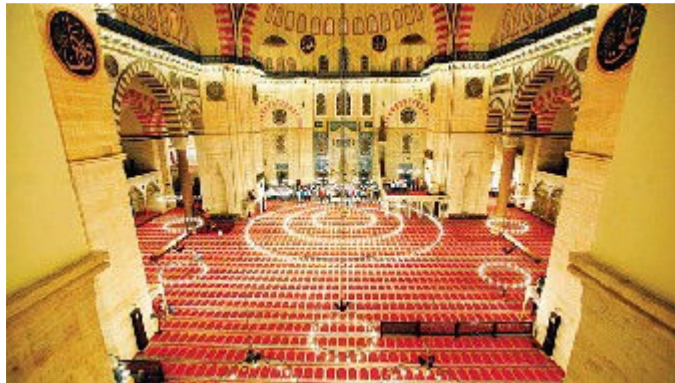

Bir garip Süleymaniye!

ESRA KESKİN DEMİR
29/07/2012

Sultan Süleyman'ın Mimar Sinan'a inşa ettirdiği Süleyma-niye'nin hali içler acısı. Ramazan'da bile 5-6 safi ancak dolu. Oysa ki caminin kapasitesi 14 bin kişi. İmam Ayhan Mansız, "Süleyman'lar Sinan'lar ah edecek bize!" diyor.

Muhteşem Süleyman'ın muhteşem külliyesi camisi. Mimar Sinan'ın dualarla kapısını açtığı, Osmanlı ulemalarının, sadrazamların, bürokratların saflarını doldurduğu bir medeniyetin kutsi mekânında yükselen mabet. Yüzyıllar geçmesine rağmen hâlâ İstanbul silüetinin baş yapıtı: Süleymaniye Camii. Yapımında çalışan 3 bin işçinin abdestsiz tek bir taş koymadığı bu mabet, bilir miydi ki gün gelecek 11 ayın sultanı Ramazan ayında bile boş kalacak!

Caminin imamı Ayhan Mansız'ın dediği gibi Sinan'lar, Süleyman'lar ah ediyor mudur bizlere şimdi? Kim suçlu Süleymaniye'nin yalnızlaşmasında... Sultanahmet, Eyüp Camii dolup taşarken, Süleymaniye'nin boynu neden eğik? Yahya Kemal Beyatlı'nın 'Süleymaniye'de Bayram Sabahı' şiirinde bahsettiği o kalabalıklar nerede şimdi, niçin kestiler ayaklarını 'gökyüzüne açılan bu uhrevi kapıdan'? Bilinmez...

Bu kutsal ayda Sultanahmet'i teravih namazıyla şenlendiren, Eyüp Camii'nin bahçesinde sabahlara kadar dua edip Allah'a yakaran kalabalıkları görünce fark ettik Süleymaniye'nin yalnızlığını. Caminin 2 imamı, 4 müezzini durmadan çalışıyor ama cemaatin sesi çok cılız. Enderun usulü teravih geleneğinin devam ettirildiği ibadethanede 6-7 saf ancak doluyor. Üstelik sabah namazlarında durum çok daha üzücü! 2 saf bile dolmuyor. Oysaki Mimar Sinan, 14 bin kişinin aynı anda secdeye kapanabileceği büyüklükte inşa etmiş camiyi. İç kısım 8 bin, dış avlu 6 bin kişi kapasiteye sahip.

16. yüzyılda, İstanbul nüfusu 500 binle sınırlıyken bile dolan caminin şimdiki halini İmam Ayhan Mansız, edebiyatçı Beşir Ayvazoğlu ve Mimar Sinan Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Suphi Saatçi ile konuştuk.

Park ve ulaşım sorunu var

İmam Mansız, camideki boşluğun en yakın tanığı. Biraz cemaate biraz da belediyeye sitem ediyor. "Sabah namazlarında Eyüp'e gidenlerin; biraz da Süleymaniye'ye gelmeyi, burayı şenlendirmeyi düşünmeleri lazım. Allah dostlarının ayak bastığı, secdeye kapandığı mekânlar buralar." diyor. Sonra da ekliyor: "Ama insanlar da haklı. Süleymaniye'nin park ve ulaşım sorunu var. Toplu taşımaya çok uzak. Arabalara da

park yeri bulunamıyor."

Camiye yakın, yaygın kullanılan toplu taşıma alanı Beyazıt tramvay durağı. Camiye yaklaşık 15 dakika yürüme mesafesinde. Ramazan haricinde gece yürümek istediğinizde epey تنها olduğundan biraz da tehlikeli bir yol. Yani cami, kendi aracınızla daha rahat ulaşabileceğiniz bir bölgede. Ama cami civarına park yapan araçlar hemen çekiliyor. Otoparka giriş çıkış içinse en az 5 TL ödemek zorundasınız. Bu sorun, diğer selatin camilerinin Süleymaniye'ye tercihinin temel sebebi.

Bir diğer sebep ise geçmiş asırlardaki Süleymaniye çehresinden artık eser kalmaması. Aslında külliye'nin medrese eğitimi bugün İstanbul Üniversitesi tarafından yürütülüyor. Darüşşifa'sı Süleymaniye Doğumevi, Darüzziyafe'si turistlere hizmet veren pahalı lokantalar, Şeyhülislamlık İstanbul Müftülüğü olarak hizmet veriyor. Bir bakıma tarihteki işlevlerini devam ettiriyorlar. Ama cami, Kanuni Sultan Süleyman tarafından Mimar Sinan'a inşa ettirildiği dönemde (1551-1558) ulemaların, seçkinlerin yaşadığı bir Süleymaniye çehresi vardı. Ancak şimdi seyyar satıcıların ve göçmenlerin konakladığı bir bölge haline geldi. Devlet adamlarının konakları bekâr evleri oldu. Üstelik bu konakların bir odasında 5-6 işçi kalıyor. Tarihi eser statüsünde olduğu için yenilenemiyor, gün geçtikçe daha virane bir hal alıyorlar. Dolayısıyla Süleymaniye'nin ne yakınından gelecek bir cemaati var ne de uzağından.

Peki Süleymaniye'nin yalnızlaşma süreci ne zaman başladı?

20. yüzyılın başında yavaş yavaş önemini yitiren Süleymaniye'nin asıl kırılma noktası yüksek mimar Prof. Dr. Suphi Saatçi'ye göre 1935-1938 yılları arasında Atatürk Bulvarı'nın yapılması. Saatçi, "Tarihi yarımada'yı Beyoğlu'na bağlayan Atatürk Bulvarı, Süleymaniye ve Fatih'i birbirinden ayırmış. Fatih bölgesi iskân açısından daha cazip kaldığı için zamanla Süleymaniye'deki halk Zeyrek'e taşınmış ve yavaş yavaş çöküntü başlamış. O tarihten sonra Süleymaniye insan açısından kuraklaşmış ve şimdiki hale gelmiş." diyor. 2006'da projelendirilen yenileme çalışmalarına Fatih Belediyesi nihayet başladı. Projeye göre Süleymaniye'de 319'u tescilli tarihi eser, 26'sı anıt eser olmak üzere 732 bina restore edilecek. Restorasyon çalışmalarının 2 yıl sürmesi planlanıyor. Umarız kentsel dönüşüm fayda sağlar ve Süleymaniye eski çehresine kavuşur.

Cami, tabii çevresinden tecrit edilmiş

Beşir Ayvazoğlu (Edebiyatçı): Selatin camileri yapıldıkları dönemlerde buldukları çevreye hitap ederlerdi. Süleymaniye bir zamanlar ulema semtiydi. En seçkin insanlar otururdu burada ve bir cazibe merkezi konumundaydı. Ama şimdi Süleymaniye Camii kendi çevresinden tecrit edilmiş. Dolayısıyla camiyle doğrudan alakası olmayan nüfusun bu mabedi doldurması imkânsız. Tabii eskiden İstanbul trafiğinin rahatlığında insanlar çeşitli yerlerden gelebiliyorlardı camiye. Şimdi o da mümkün görünmüyor. Camiyi besleyecek cemaat, beşeri doku yok artık Süleymaniye'de. Kökten bir yenileme yapılmazsa da olacak gibi görünmüyor.

Dünya durdukça Süleymaniye İstanbul'un baş aktörü olacak

Prof. Dr. Suphi Saatçi (Yüksek Mimar): Süleymaniye Camii, o dönemde Süleymaniye'nin ihtiyacına cevap vermesi için yapılmış. Tüm selâtin camileri gibi o da dolup taşıyormuş. Ama şimdi çok şanssız bir konumda. Civarında çok niteliksiz atölye ve işyerleri var. Güzelim konaklar bekâr odaları olarak kullanılıyor. Değişik yerleşim politikalarıyla Süleymaniye zenginleştirilebilir. Eski cemaatine kavuşması sağlanabilir, sağlanmalı da. Çünkü tarihimiz boyunca böyle zengin programlı bir külliye yapılmadı. Ki bence dünya durdukça Süleymaniye Camii İstanbul silüetinin hep baş aktörü olacak. Bu yüzden Süleymaniye Camii'ni de, Süleymaniye'yi de gözümüz gibi korumalıyız.

Kuru fasulyeciler tıklım tıklım ama cami boş

Ayhan Mansız (Süleymaniye Camii imamı): Kuru fasulyeciler tıklım tıklım doluyken caminin boş olması içimi acıtıyor. İnsanlara 'İslam'ı teşvik etmede eksik mi kalıyoruz?' diye soruyorum kendime. Sabah namazlarında burada ez az 10 safın dolu olması lazım. Ama 2 safı zor dolduruyoruz. Ramazan'da öğleden önce vaaz veriyoruz. Sabah namazından önce, öğle namazından sonra, ikindiden önce ve sonra olmak üzere dinleyen olsun olmasın günde 4 kez mukabele okunuyor. Teravihlerden önce yine vaaz var. Teravihler ise Enderun usulü kılınıyor. Yine de cemaat az. Sinan'lar, Süleyman'lar ah ediyorlardır bize!

Selatin camileri, çirkin yapılar ile işgal edildikleri için cemaatsiz

3 yıl önce kaybettiğimiz mimar Turgut Cansever bir yazısında bu durumu şöyle eleştiriyor: "Bugün Fatih, Şehzade, Süleymaniye, Beyazıt, Sultanahmet gibi şehrin en büyük camilerinin çevresindeki iskan alanları seviyesiz çirkin yapılar ile işgal edildiği için bu eserler nerede ise cemaatsiz kalmışlardır. Bugün tarihi yarımadanın gündüz nüfusu 900 bin iken, gece nüfusu 100-150 bin civarındadır. Bu oluşum Darussaadet, saadetler şehri olan tarihi yarımadanın her gün 700-800 bin kişi tarafından çiğnenen bir yer haline geldiğini göstermektedir. Korunmak istenen bu tarihi yörenin her gün yüz binlerce kişi tarafından çiğnenmesine son verilmesi, bu topraklardaki on asırlık kültürümüze bugün en ufak bir saygımız var ise bugün toplumumuzun asli ve acil bir görevi olmalıdır.